

Öncü, Kurucu ve Eğitimci Yönüyle Prof. Dr. Turhan Oğuzkan

İrfan Erdoğan^a

Öz

Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesinin kuruluş temellerini atan Prof. Dr. Turhan Oğuzkan bu makalenin konusudur. Amaç, genelde Türkiye'deki özeldede Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki eğitim bilimi ve öğretmen yetiştirme çalışmalarının geçmişten geleceğe dönüşümünün anlaşılmasına ışık tutmaktır. Bu makale ile Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu 1923 yılının Ekim ayının 7'sinde doğup 25 Nisan 1992 yılında vefat eden Turhan Oğuzkan'ın öğrenim ve çalışma hayatı ekseninde yürütülecek bir inceleme ile eğitim bilimine ve öğretmen yetiştirmeye dair dikkate değer çıkarımlar yapılabileceği beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turhan Oğuzkan, eğitim bilimi, öğretmen yetiştirme

Öncü Kurucu ve Eğitimci Yönüyle Prof. Dr. Turhan Oğuzkan

Turhan Oğuzkan, hayata gözlerini yeni bir devrin başında açtı. Cumhuriyetin ilan edildiği yıl (7.10.1923) Üsküdar'da doğdu. 1923 Türkiye için bir devrin sona erdiği, yeni bir devrin başladığı bir yıldır. Nitekim çetin geçen milli mücadele döneminin ardından 1923'te Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte laik, demokratik ve çağdaş devlet ideali ile birçok reform gerçekleştirildi. Bunların en başında Cumhuriyetin ilanından hemen sonra çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Maarif Teşkilatı (Hakkında) Kanunu gibi milli eğitimin esas olarak kabul edildiği temel adımlar atıldı (Erdoğan, 2021). Bu düzenlemelerle eğitim, ilkokul düzeyinde zorunlu hale getirilmekle birlikte tüm kademelerde devlet tarafından sunulmaya ve denetlenmeye başlandı. Eğitim ve öğretimde laiklik ve karma eğitim esas alındı. Turhan Oğuzkan'ın doğduğu yıllarda başlayan eğitim reformları okul çağına geldiğinde büyük ölçüde tamamlanmıştı. Dolayısıyla, O'nun başladığı okul artık *yeni bir okuldu*.

İlk ve Ortaöğretim Yılları

Turhan Oğuzkan yeni bir anlayış ve ilkeler temeline dayalı olarak açılan yeni okullarda öğrenim gördü. Üsküdar Dumlupınar Şehit Yatı İlkokulu ile başlayıp Paşakapısı Ortaokulu ile devam eden ilköğrenimin ardından ortaöğrenimini, Edirne İlköğretmen Okulunda 1941 yılında tamamladı. Böylece henüz çocukluk ve gençlik yıllarındayken, iki ayrı kentte yaşamış ve öğrenim görmüş oldu. Daha lise çağındayken tarihi bir kent olan Edirne'de Öğretmen Okulunda okumuş olması onun eğitimci olma yolculuğunun temellerini oluşturdu. Turhan Oğuzkan bu okulda parasız yatılı olarak okumuştur. Bu fırsat, onun çok erken yaşlarda Türkiye'nin sosyal ve kültürel çeşitliliğini tanımasını sağladı. Daha da önemlisi Mustafa Kemal'in 25 Temmuz 1924 günü Ankara'da Muallimler Birliği Kongresinde yaptığı konuşmada ifade ettiği "*Öğretmenler, yeni nesli, Cumhuriyetin fedakâr öğretmenleri ve eğitimcileri, sizler yetiştireceksiniz*" direktifi doğrultusunda idealist bir eğitimci kuşağın nasıl yetiştiğine tanık oldu (Oğuzkan, 1987a).

Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü

Turhan Oğuzkan öğretmen ve eğitimci olma yolunda Edirne Öğretmen Okulunda başlayan kariyer çizgisini ortaöğretim sonrası eğitiminde de devam ettirdi ve *Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsünde* Türkçe-Edebiyat Bölümüne kaydoldu. Bu bölümde özellikle o yıllarda çok güçlü bir öğretim kadrosu bulunmaktaydı. Mesela *Ali Ulvi Elöve, Ahmet Kutsi Tecer, Suut Kemal Yetkin, Ağâh Sırrı Levend, Kemal Demiray, Vasfi Mahir Kocatürk, Emin Özdemir* gibi tanınmış kişiler Türkçe-Edebiyat bölümü hocaları olarak görev yapmaktaydı (Altunya, 2006).

^a Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, irfan.erdogan@bogazici.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4535-4956

Gazi Orta Muallim Mektebi ile birlikte *Terbiye Enstitüsü* de ülkenin önde gelen eğitimcilerinin görev yaptığı bir kurumdu. İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Hasan Ali Yücel, İsmail Hakkı Tonguç, Muzafer Şerif Başoğlu, Halil Fikret Kanad, İhsan Sungu gibi eğitimciler *Terbiye Enstitüsü* öğretim kadrosu içinde yer aldılar (Binbaşoğlu, 2009). Turhan Oğuzkan işte böyle seçkin bir eğitimci grubunun yer aldığı, başarılı ve köklü bir pedagoji merkezinin öğrencisi olarak yetişti.

Öğretmenlik ve İdarecilik Yılları

Turhan Oğuzkan, *Gazi Orta Muallim Mektebinden* mezun olduktan sonra 1943 yılında *Trabzon Ticaret Lisesine* Türkçe-Edebiyat öğretmeni olarak atandı. Daha sonra 1946 yılında *Manisa Kula Ticaret Ortaokulunda* Türkçe öğretmeni olarak çalışmaya başladı. Takip eden yıllarda, Oğuzkan bu okulda müdür olarak da görev yaptı. Böylece Anadolu'nun iki ayrı bölgesinde hem ortaokul hem de lise kademesinde öğretmenlik ve idarecilik tecrübesi yaşamış oldu.

Ohio Eyalet Üniversitesi'nde

Gazi Orta Muallim Mektebi ve *Terbiye Enstitüsü*'nden mezun olduktan sonra hem öğretmenlik hem de idarecilik anlamında yaşamış olduğu tecrübelerle eğitimcilik ve öğretmenlikte kısa sürede daha ileri bir noktaya gelmişti. Bu ilerleme onun ABD'de Ohio Eyalet Üniversitesi'nde *Halk Eğitimi* alanında Milli Eğitim Bakanlığı bursuyla master yapma hakkı kazanmasını sağladı. Bu şekilde 1948 yılında gittiği Ohio Eyalet Üniversitesi'nde önce *İngiliz Dili ve Edebiyatı* alanında sonra 1953'te de *Halk Eğitimi* alanında yüksek lisans derecelerini aldı.

Halk eğitimi, Türk eğitim tarihinde farklı zamanlarda özgün uygulamaların gerçekleştirildiği bir sahaydı. Örneğin, Selçuklu Devletinin son dönemleri ve Osmanlı'nın kuruluş yıllarında uygulanan *Ahilik* eğitim modeli de bir çeşit halk eğitimi pratiğiydi. Türkiye Cumhuriyeti kurulurken gerçekleştirilen *Millet Mektepleri* de halk eğitiminin icra edildiği yerlerdi. Benzer şekilde, *Türk Ocakları* ve *Halk Evleri* gibi kurumlar halk eğitiminin uygulandığı örneklerdi. Dolayısıyla Turhan Oğuzkan'ın halk eğitimi sahasında öğrenim görmesi, Türkiye'de belli bir pratik temeli olan ancak kuramsal çerçevesi geliştirilmemiş olan bir saha için eksikliğin tamamlanması adına önemli bir adım olarak değerlendirilebilir.

Gazi Eğitim Enstitüsü ile Başlayan Çalışma Hayatı

Yüksek lisans sonrası yurda dönen Turhan Oğuzkan on yıl sonra 1953 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Pedagoji Bölümünde çalışmaya başladı. 1960 yılına kadar görev yapacağı bu kurumda ilk defa *Yetişkinler Psikolojisi*, *Halk Eğitimi* ve *Grupla Çalışma Teknikleri* adlı dersler vermeye başladı (Altunya, 2006). Turhan Oğuzkan, öğretmen yetiştirme yolunda ilk adımlarını atarken pedagoji bölümünde ilk kez açtığı derslerle de kendi akademik öyküsünü yazmaya başlamıştı.

Bu derslerin dışında pedagoji bölümünde ilk kez *Nusret Köymen* tarafından verilen *Eğitim Sosyolojisi* adlı dersi de asiste etmekteydi. Turhan Oğuzkan, bu derste Nusret Köymen'i takdir ederek izlemekteydi. Nitekim onunla ilgili yazdığı bir makalesinde Nusret Köymen'in cumhuriyetin temel değerleri ile ulusal eğitim arasında bir sentez yaparak köy kalkınmasına ve bu konuda rol üstlenecek öğretmene, eğitim kurumlarına düşen role önem verdiğini, demokrasinin kurtuluşu için halk eğitimine büyük görev düştüğüne inandığını belirtmektedir (Oğuzkan, 1987b).

Turhan Oğuzkan, Gazi Eğitim Enstitüsündeki çalışma hayatında kendisini çok güçlü bir öğretim kadrosu içinde buldu. Örneğin, Kemal Demiray, Fuat Gündüzalp, Hüseyin Hüsnü Cırıtlı, Mithat Enç, Vedide Baha Pars, Hasan Tan, Feriha Baymur, Muaffak Uyanık, Nusret Köymen, Fuat Turgut, Hasip Ahmet Aytuna gibi tanınmış otoriteler Turhan Oğuzkan ile birlikte aynı dönemlerde aynı kurumda öğretim elemanı olarak görev yapmaktaydı (Altunya, 2006).

Turhan Oğuzkan'ın halk eğitimi konusunda bu yıllarda yaptığı çalışmalar dikkat çekmekteydi. Nitekim 1954'te yayımlanan *Halk Eğitimi, Niçin ve Nasıl* adlı kitabın hemen ardından yayımladığı *Türkiye Cumhuriyetinde Halk Eğitimi* adlı eser, 18-23 Mart 1957'de düzenlenen VI. Maarif Şurasında alınan kararlar için yol gösterici nitelikte kabul görmüştür. Turhan Oğuzkan, bu Maarif Şurasında *Gazi Eğitim Enstitüsü Öğretmeni* sıfatıyla yer almıştır. Bu kapsamda, özellikle halk eğitimi alanında araştırma ve geliştirme olanaklarının düzenlenmesi hakkında önerilere katkıda bulunmuştur.

Turhan Oğuzkan pedagoji bölümüdeyken müfredatla ilgili eğitim bilimleri alanı için uzun vadeli etkileri günümüzde de kendisini gösteren (Erdoğan, 2016a, 2016b) bir dönüşüm gerçekleşti. Zira 1954 yılında Turhan Oğuzkan; Mithat Enç, Hüsnü Cırtlı, Vedide Paha Pars ile birlikte Millî Eğitim Bakanlığı tarafından *Eğitim Psikolojisi* adlı bir dersin programının geliştirilmesi için ABD'ye gönderildi. Bu eğitimciler bir yıla yakın bir süre içinde yapmış oldukları araştırmalar neticesinde 1955 yılında aynı adla (*Eğitim Psikolojisi*) bir kitap yayınlandı. Akabinde pedagoji bölümünde yirmi yıla yakın bir süredir verilmekte olan *Pedagoji* dersi kaldırılarak yerine *Eğitim Psikolojisi* dersi kondu. Bu değişiklik hakkında, pedagoji dersini sunulmaya başladığı yıldan beri vermekte olan Halil Fikret Kanad'ın kuvvetli itirazları olsa da geri adım atılmadı ve eğitim psikoloji dersi bu tarihten itibaren programda yer almaya başladı (Altunya, 2006). Bu adım Avrupa merkezli pedagoji çerçevesinin terk edilerek Amerika merkezli bir çerçeveye geçişi ifade etmekteydi (Erdoğan, 2016a, 2016b). Dönüşüm niteliğinde olan bu geçiş Türkiye'deki öğretmen yetiştiren tüm kurumlarda gerçekleşti. Turhan Oğuzkan işte bu dönüşümün başlatıcı ve uygulayıcılarından biri olmuştur.

Turhan Oğuzkan'ın Gazi Eğitim Enstitüsünde iken sunduğu derslerin tamamı kendisinin ilk kez açtığı derslerdi. Asistan olarak katıldığı Nusret Köymen tarafından sunulan Eğitim Sosyolojisi dersi de Gazi Eğitim'de ilk defa verilmekteydi. Dolayısıyla Turhan Oğuzkan, Gazi Eğitim Enstitüsü, ders vermeye başladığı ilk yükseköğretim kurumu olsa da burada müfredata konmasını sağladığı yeni derslerle Türkiye'de *halk eğitimi ve yetişkinler eğitimi* alanlarında ilk çalışma yapan otoritelerden biri olarak değerlendirilebilir.

Talim ve Terbiye Kurulu Üyeliği

Turhan Oğuzkan 1960-1961 yılları arasında *Talim Terbiye Kurulu üyeliğine* atandı. Aynı dönemlerde Orhan Çaplı, Mithat Enç, Selman Erdem, Feriha Baymur, Nuri Kodamanoğlu, Remzi Öncül ve Şinasi Ataman gibi tanınmış eğitimci ve otoriteler Talim ve Terbiye Kurulunda üye olarak görev yapmaktaydılar (TTK Başkanlığı, 2009). Turhan Oğuzkan, Türk Millî Eğitim Sisteminin önemli bir karar organı olan bu kurulda birikimli ve deneyimli üyelerle birlikte Türkiye'nin 1960 sonrası dönemine yön veren birçok önemli adımın atılmasında rol oynadı.

ODTÜ ile Devam Eden Kuruculuk Rolü

Turhan Oğuzkan, Cumhuriyetin ilk çeyrek asrında eğitimcilerin bir araya gelerek üretken idealist eğitimci ve öğretmenleri yetiştirdiği bir kurum olan Gazi Terbiye Enstitüsünde geçirdiği öğrencilik ve öğretmenlik tecrübesinden sonra 20 Ocak 1961 yılında ODTÜ, Fen-Edebiyat Fakültesine öğretim üyesi olarak atandı. İki yıl önce kurulmuş olan bu fakülteye, eğitim bilimi ve öğretmen yetiştirme konusundaki bilgi ve birikimlerini aktarmak ve kurumun gelişimi için kullanmak üzere gelmişti. Nitekim burada *Eğitim Bölümü*'nü kurdu. Turhan Oğuzkan'ın Başkanlığını yaptığı bu bölümde fizik, kimya, matematik, sosyoloji ve psikoloji bölümü mezunları için *Öğretmenlik Sertifikası* programları sunulmaya başlandı. Sertifika programı kapsamında açılan dersler kısa süre sonra lisans öğrencilerine de seçmeli ders olarak sunulmaya başlandı.

Turhan Oğuzkan 1962 yılında Rektör Yardımcısı olarak görevlendirildi. Bu görevi sürdürürken 1963 yılında Ford Vakfı bursuyla doktora öğrenimi için ABD'ye gitti. Yaklaşık iki yıl süren çalışmaların ardından 17 Aralık 1965'te Ohio Eyalet Üniversitesinde doktora öğrenimini tamamlayıp tekrar ODTÜ'ye döndü. Kısa süre sonra (1966) yeniden Rektör Yardımcısı olarak atandı ve bu görevi 1969 yılına kadar sürdürdü. 27 Kasım 1970'te de *Eğitim İdareciliği* alanında Doçent unvanını aldı.

Turhan Oğuzkan'ın ODTÜ'de iken yurtdışına çalışan doktoralı Türkler üzerine yaptığı ve ODTÜ tarafından yayınlanan bir araştırması, beyin göçü üzerine Türkiye'de yapılan ilk çalışmalardan biridir.

Birikim ve Tecrübe ile Boğaziçi Üniversitesi'nde

Turhan Oğuzkan, Boğaziçi Üniversitesinin 10 Eylül 1971'de kuruluşunu takip eden yıllarda İstanbul'a geldi ve akademik hayatını burada sürdürmeye başladı. İlginçtir ki burada da ODTÜ'dekine benzer bir sorumluluk üstlenmişti. Boğaziçi Üniversitesi kurulmadan önce Robert Koleji Yüksekokulundan mezun olan öğrenciler öğretmen olarak atanabilmekteydiler. Ancak 1970'li yılların başında Millî Eğitim Bakanlığı öğretmen olarak atanabilmek için *pedagojik formasyon* eğitimini zorunlu hale getirdi. Bu doğrultuda Hacettepe ve Ankara Üniversitelerinde pedagojik formasyon programları açılmaya başlandı (Altun, 2013). Bu gelişme öğretmen olmak isteyen Boğaziçi Üniversitesi mezunu öğrenciler için bir dezavantaj oluşturmaya başladı. Çünkü onlar pedagojik formasyon sahibi olmadıkları için öğretmen olarak atanamamaktaydılar.

Turhan Oğuzkan, o dönemde Boğaziçi Üniversitesi rektörü olan *Aptullah Kuran* tarafından Boğaziçili öğrencilerin yaşadığı bu dezavantajı ortadan kaldırmak amacıyla *Temel Bilimler Bölümü* içinde bir *Eğitim Şubesi* kurmak için davet edildi (Kuran, 2002). Turhan Oğuzkan bu şekilde 1973 yılının sonbahar aylarında Boğaziçi Üniversitesinin öğretim kadrosuna katıldı.

Turhan Oğuzkan ilk olarak *Yetişkin Eğitimi* adıyla bir ders açtı. Bu adımla birlikte genel olarak eğitimle özel olarak da öğretmenlikle ilgili çalışmaların yapılmasını ve derslerin sunulmasını sağlayan oluşumun temelleri atılmış oldu. Nitekim 1974 yılının Eylül ayında Rektörlüğe bağlı olarak *Eğitim Şubesi* adıyla bir birim kuruldu (Altun, 2013). Bu şekilde *Eğitim Şubesi* aracılığıyla *Boğaziçi Üniversitesi* öğrencilerine lisans öğrenimleri devam ederken *öğretmen olmayı sağlayan dersler verilmeye* başlandı.

Ancak *Eğitim Şubesinin* sürdürdüğü bu çalışmalar, üniversitenin öğretim üyeleri tarafından pek olumlu karşılanmamaktaydı. Bunun üzerine Turhan Oğuzkan ABD'den Benjamin Bloom ve David Krathwohl'u davet ederek *Eğitim Şubesinin* kuruluş gerekçesini ve buradaki çalışmaların mantığını anlatan bir konferans dizisi düzenledi (Altun, 2013).

Bu konferanslar serisinin hemen ardından kısa bir süre sonra bahsi geçen formasyon programını daha da güçlendirmek ve sürdürebilmek amacıyla *Eğitim Teknolojisi* dersini vermek üzere *İpek Ural* görevlendirildi. Kısa süre sonra, o dönemde Hacettepe Üniversitesinde program geliştirme ve değerlendirme alanında doktora yapan *Ali Baykal Ölçme Değerlendirme ve Eğitimde Program Geliştirme* derslerini *okutman* olarak vermek üzere Eğitim Şubesinin eğitim-öğretim kadrosuna dâhil oldu (Yıldırım de Weerd, 2000).

Eğitim Şubesinin bağlı olduğu *Temel Bilimler Bölümü* 1976 yılında fakülte haline dönüştürüldü. Böylece *Eğitim Şubesi* de *Eğitim Bölümü* adıyla *Temel Bilimler Fakültesi* içinde yer aldı. Bu yeni yapıyla birlikte *Eğitim Bölümünde* lisans öğrencisi olmaksızın *Temel Bilimler Fakültesinde* Fizik, Kimya, Dilbilim ve Edebiyat, Matematik, Felsefe ve Tarih bölümlerine; İdari Bilimler Fakültesinde ise Psikoloji ve Sosyoloji bölümlerinde okuyan öğrenciler için *pedagojik formasyon* dersleri verilmeye başladı (Altun, 2013).

Bu arada Eğitim Bölümüne bağlı olarak 1976 yılının Mayıs ayında bir *Gözlem ve Uygulama Merkezi (Yuva)* açıldı. Bu birimde hem üniversite mensubu ailelerin çocukları öğrenim görmekteydi, hem de Eğitim Bölümünde sunulan derslere devam eden öğrenciler çocuk eğitimi konusunda gözlem yapmaktaydı (Yıldırım de Weerd, 2000).

Turhan Oğuzkan Boğaziçi Üniversitesindeyken 2 Temmuz 1976'da Temel Bilimler Bölümü, Eğitim Şubesinde profesörlüğe yükseltildi. Eğitime dair akademik ve pratik anlamda gerçekleştirdiği ve öncülük yaptığı bu çalışmalardan sonra 1976-1978 yılları arasında Rektör Yardımcısı olarak da görev yaptı.

Turhan Oğuzkan Temel Bilimler Fakültesinde Eğitim Bölümü Başkanlığı görevini sürdürürken mevcut öğretim kadrosuna 7 Şubat 1979'da Doç. Dr. Necla Öner, 1 Eylül 1980'de Dr. Güzver Yıldırım de Weerd, Mayıs 1982'de Dr. Rifat Okçabol ve Kasım 1982'de de Dr. Fatoş Erkman katıldı. Takip eden yıllarda kurulan Eğitim Fakültesinde de görevlerini Doç. ve Profesör olarak sürdüren bu öğretim üyelerinin Türk eğitim bilimleri çalışmalarına önemli katkıları olmuştur.

Daha sonra kurulacak olan Eğitim Fakültesinin çekirdeğini oluşturan bu kadroyla güçlenen Eğitim Bölümü çatısı altında 1976-1977 öğretim yılının birinci döneminde Rehberlik adıyla bir yüksek lisans programı açıldı. Bu program aynı yılın ikinci döneminde ve Rehberlik ve Psikolojik Danışma adını aldı. Ardından 1980-1981 öğretim yılı başında Yaygın Eğitim alanında yeni bir yüksek lisans programı daha açıldı.

Görülüşü üzere Turhan Oğuzkan, Gazi Terbiye Enstitüsü'nde başladığı öğretim üyeliği ve akabinde Talim ve Terbiye Kurulunda sürdürdüğü çalışmalarla edindiği tecrübelerle dayalı olarak önce ODTÜ'de sonra da Boğaziçi Üniversitesinde eğitim bilimi ve öğretmen yetiştirme alanının kuruluşu ve gelişmesi için ilk adımları atan bir bilim insanı olmuştur. Bu kurumlardayken yetişkin eğitimi, eğitim bilimi ve öğretmen yetiştirme alanlarında yaptığı öncü çalışmalar Türkiye'de bu sahada bugün için de atılan adımlara ışık tutacak niteliktedir.

Turhan Oğuzkan, Temel Bilimler Fakültesi içinde yer alan Eğitim Bölümündeki görevini sürdürürken 1982 yılında YÖK kararıyla Boğaziçi Üniversitesinin çatısı altında Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri Eğitimi ve Yabancı Diller Eğitimi olmak üzere üç bölümden oluşan Eğitim Fakültesi kuruldu. Dekan olarak da Dil Bilimleri öğretim üyesi *Prof. Dr. Hikmet Sebüktekin* görevlendirildi. Profesör Dr. Turhan Oğuzkan ise yeni kurulan *Eğitim Fakültesinin Eğitim Bilimleri Bölümü* Başkanlığına atandı. *Ali Baykal, Fen Bilimleri Eğitimi*

Bölümü Başkanlığı, Hikmet Sebüktekin, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Başkanlığı görevini üstlendi (Yıldırım, 2011).

Eğitim Fakültesine bağlı olarak kurulan *Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanlığı*, Turhan Oğuzkan'ın kurucu ve başlatıcı olarak üstlendiği son görev olmuştur. Turhan Oğuzkan, Gazi Terbiye Enstitüsü ile başlayıp ODTÜ ve Ohio Eyalet Üniversitesi ile devam eden öğrenim ve öğretim üyeliği birikimiyle birlikte eğitim bilimi ve öğretmen yetiştirme alanında Boğaziçi Üniversitesinde gerçekleştirdiği çalışmalarla da tarihe mal olmuş bir eğitimci ve akademisyendir.

Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde görev yaparken 7 Ekim 1990 tarihinde emekli olan *Turhan Oğuzkan* 25 Nisan 1992 yılında doğduğu kent İstanbul'da ebediyete intikal etti.

Turhan Oğuzkan'ın eğitim bilimi kapsamında yayınlanmış olan birçok eseri bulunmaktadır. Edebi ve deneme niteliğinde de birçok eseri yayınlanmıştır. Ayrıca tercümesini yaptığı çok sayıda çalışma da bulunmaktadır.

Sonuç

Cumhuriyetle yaşıt olan *Turhan Oğuzkan* Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin kurucu öğretim üyesi olmakla birlikte Türk Eğitim Sistemine emek vermiş bir eğitimcidir. Yaşamış olsaydı şayet 2023'te kendisinin yüzüncü yaşını kutlamış olacaktık.

Turhan Oğuzkan'ın çeşitli yükseköğretim kurumlarında yaptığı çalışmalar ve sunduğu dersler itibarıyla kendisinin "başlatıcı olma" yönü dikkat çekmektedir. Zira Gazi Eğitim Enstitüsünde, ODTÜ'de ve Boğaziçi Üniversitesinde verdiği dersler, bu kurumlardaki eğitim programlarında ilk kez yer alan derslerdir. Aynı şekilde ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi'nde açtığı programlar bahsi geçen üniversitelerde bu manada atılan ilk adımlardır.

Turhan Oğuzkan Türkiye'nin yabancı dilde öğretim yapan ODTÜ ve Boğaziçi Üniversitesi olmak üzere iki köklü üniversitesinde eğitim biliminin ve öğretmen yetiştirme sisteminin, bir anlamda daha sonraki yıllarda her iki üniversitede de açılan Eğitim Fakültelerinin temellerini atan bir otoritedir.

Turhan Oğuzkan öğrenci, öğretmen, öğretim üyesi ve idareci olarak son yüz yıla damgasını vurmuş olan Türk eğitim bilimcilerle Türkiye'nin köklü eğitim kurumlarında yolları kesişmiş olan bir otoritedir. Onun hayatı ve eğitime dair tanıklıkları ve yaptığı icraatlar eğitimle ilgili önemli gelişmeleri bilmek ve anlamak için ayna tutucu bir işlev görebilir. Sonuç olarak Turhan Oğuzkan, eğitimciliği, idareciliği ve kişiliği itibarıyla örnek alınması gereken bir eğitim bilimcidir.

Kaynakça

- Altun, M. (2013). *Dünden bugüne Boğaziçi Üniversitesi*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
- Altunya, N. (2006). *Gazi Eğitim Enstitüsü: Gazi Orta Öğretmen Okulu ve Eğitim Enstitüsü, 1926-1980*. Gazi Üniversitesi Yayını.
- Binbaşıoğlu, C. (2009). *Başlangıçtan günümüze Türk eğitim tarihi*. Anı Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2021). Educational science: From past to present. *HAYEF: Journal of Education*, 18(1), 2-20.
- Erdoğan, İ. (2016a). *Gelenekten geleceğe eğitim bilimi: Kuram ve uygulama*. Sümer Kitabevi.
- Erdoğan, İ. (2016b). Eğitim psikolojisine dair ontolojik bir değerlendirme. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 89-102.
- Kuran, A. (2002). *Bir kurucu rektörün anıları*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Oğuzkan, T. (1987a). *Cumhuriyet dönemi eğitimcileri: Atatürk'ün eğitimci kişiliği*. UNESCO Milli Komisyonu.
- Oğuzkan, T. (1987b). *Cumhuriyet dönemi eğitimcileri: Nusret Köymen*. UNESCO Milli Komisyonu.
- Oğuzkan, T. (1983). *Mektuplar*. Milli Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan, T. (1983). *Güzel bir köy*. Milli Eğitim Basımevi.

- Oğuzkan, T. (1981a). *Educational systems: An introduction to structures and functions, with special reference to Turkey*. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Oğuzkan, T. (Haz.) (1981b). *Türkiye’de ortaöğretim ve sorunları*. Hisar Eğitim Vakfı.
- Oğuzkan, T. (1971). *Yurtdışında çalışan doktoralı Türkler: Türkiye’den başka ülkelere yüksek seviyede eleman göçü üzerine bir araştırma*. ODTÜ Yayınları.
- Oğuzkan, T. (1970). *Uzun Mehmet*. Milli Eğitim Basımevi
- Oğuzkan, T. (1963). *Grup münakaşası elkitabı*. Yılmaz Yayınları,
- Oğuzkan, T. (1956). *Dertleşmeler*. Yeni Ufuklar Yayınevi.
- Oğuzkan, T. (1955). *Türkiye Cumhuriyeti’nde halk eğitimi*. UNESCO.
- Oğuzkan, T. & Bursalıoğlu, Z. (1972). *İlkokullarda teşkilat ve idare*. MEB Basımevi.
- Oğuzkan, T. & Öz, M. F. (1972). *İlk okuma öğretmen kılavuzu*. Milli Eğitim Basımevi.
- Oğuzkan, T., Turgut, F. & Özoğlu, S. Ç. (1974). *Orta öğretim ikinci devresinde ders geçme ve kredi düzeni üzerine bir simülasyon denemesi*. TÜBİTAK.
- Pars, V. B., Cırtılı, H. H., Enç, M. ve Oğuzkan, T. (1955). *Eğitim psikolojisi*. Milli Eğitim Basımevi.
- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2009). *1926’dan 2009’a Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı albümü*. MEB Yayınları.
- Yıldırım, G. (2011). *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin profiliyle hikâyesi*. Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- Yıldırım de Weerd, G. (2000). Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve dergi tarihçemiz: Oluşumlar ve açılımlar. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 17, 1-17.

Prof. Turhan Oğuzkan as a Pioneer, Founder, and Educator

Abstract

This article is about Professor Turhan Oğuzkan, who laid the foundations of the Faculty of Education at Boğaziçi University. It aims to shed light on the transformation of education science and teacher training studies from the past to the present, specifically at Boğaziçi University and in the Turkish education system in general. By closely analyzing the academic career of Professor Oğuzkan, who was born in 1923 and died in 1992, we expect to gain a remarkable understanding of the development and progress of education science and teacher training in Türkiye.

Keywords: Turhan Oğuzkan, education science, teacher training

Açıklamalı Bibliyografya

Halk Eğitimi, Niçin ve Nasıl

ATO tarafından 1954 yılında yayımlanan bu eser halk eğitimiyle ilgili kuramsal irdelemeler içermektedir. Turhan Oğuzkan bu eserde bilimsel varoluşunun temel dayanağı olarak halk eğitimiyle ilgili bilgi ve düşüncelerini sistemleştirerek sunmaktadır (Oğuzkan, 1954).

Türkiye Cumhuriyeti'nde Halk Eğitimi

UNESCO tarafından 1955 yılında Paris'te Fransızca olarak yayımlanan bu eser, VI. Maarif Şûrası dokümanları arasında sunulmuştur (Oğuzkan, 1955).

Eğitim Psikolojisi

Turhan Oğuzkan'ın Vedide Baha Pars, Hüsnü Cırıtlı, Mithat Enç ile hazırladığı bu eser 1955 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. Aynı ad ve muhteva ile Türkiye'de ilk kitaplardan biri olan bu eser Gazi Terbiye Enstitüsünde o zamana kadar sunulan Pedagoji dersinin kaldırılarak yerine konan Eğitim Psikolojisi dersi için ders kitabı olarak kullanılmak için hazırlanmıştır (Pars ve diğ., 1955).

Yurtdışında Çalışan Doktorali Türkler: Türkiye'den Başka Ülkelere Yüksek Seviyede Eleman Göçü Üzerine Bir Araştırma

Bu çalışma 1971 yılında Ankara'da ODTÜ tarafından yayımlanmıştır. Bu eser hem ulusal hem de uluslararası alan yazında beyin göçü ve Türkiye hakkında yapılan araştırmalarda yararlanılan temel kaynaklardan biri olarak değerlendirilebilir (Oğuzkan, 1971).

İlk Okuma Öğretmen Kılavuzu

Turhan Oğuzkan'ın M. Feyzi Öz ile kaleme aldığı bu kitap 1972 yılında Millî Eğitim Basımevi tarafından yayımlanmıştır. İleriki yıllarda yayımlanan öğretmen kılavuz kitaplarının ilk örneklerinden biri olan bu eser ilk sınıflardaki öğretmenler için yol gösterici niteliktedir (Oğuzkan & Öz, 1972).

İlkokullarda Teşkilat ve İdare

Bu eseri Turhan Oğuzkan, Türk eğitim bilimlerinin büyük kuramcılarında biri olan Ziya Bursalıoğlu ile kaleme almıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 1972 yılında yayımlanan eser bilhassa eğitim yönetimi çalışmaları arasında kök eserlerden biridir (Oğuzkan & Bursalıoğlu, 1972).

Orta Öğretim İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerine Bir Simülasyon Denemesi

Turhan Oğuzkan, bu eseri Fuat Turgut ve Süleyman Çetin Özoğlu ile birlikte hazırlamıştır. Eser TÜBİTAK tarafından 1974 yılında yayımlanmıştır (Oğuzkan ve diğ., 1974).

Educational Systems: An Introduction to Structures and Functions with Special Reference to Turkey

Bu eser Boğaziçi Üniversitesi tarafından 1981 yılında yayımlanmıştır. Eser uluslararası araştırmacıların Türk eğitim sistemini tanımalarına hizmet eden bir temel bir kaynak olmuştur (Oğuzkan, 1981a).

Türkiye'de Ortaöğretim ve Sorunları

Bu kitap Turhan Oğuzkan'ın editörlüğüyle 1981'de Hisar Eğitim Vakfı Okulları tarafından yayımlanmıştır. Tanınmış eğitim bilimcilerin ortak yazarlığını yaptığı bu kitapta, yazar kadrosu ile sunduğu bilgi ve analizlerle Türk ortaöğretim sistemini en iyi irdeleyen eserlerin başında gelmektedir (Oğuzkan, 1981b).

Edebi ve Deneme Eserler

Dertleşmeler (1956), Grup Münakaşası Elkitabı (1963), Uzun Mehmet (1970), Güzel Bir Köy (1983), Mektuplar (1983) gibi üretmiş olduğu eserler de bulunmaktadır.

